

PRO MEMORIA

ISSN 1392–2831 Tautosakos darbai XX (XXVII) 2004

ELZA KUOKARĖ

(1920.X.13 – 2003.VIII.5)

Šių metų kovo pradžioje, per tarptautinę paremiologų konferenciją Vilniuje, skirtą prof. Kazio Grigo atminimui, mus pasiekė žinia, kad rugpjūčio mėnesį Rygoje mirė Elza Kuokarė, iškiliausia mūsų laikų latvių paremiologė, kurios darbais ne vieną dešimtmetį naudojoms ir mes, kurios tyrinėjimai bei sudaryti rinkiniai visada bus reikalingi pirmiausia baltų paremiologams.

Elza Kuokarė (*Kokare*), atėjusi iš kaimo aplinkos (gimė ir pradžios mokslą gavo Barkavos valsčiuje Maduonos r.), bet gimnaziją jau baigusi Rygoje, 1949 m. baigė Latvijos valstybinio universiteto Filologijos fakultetą ir ėmė dėstyti Latvijos valstybiniame pedagoginiame institute (iki 1955 m.), nuo 1950 m. kartu dirbdama Latvijos MA Tautosakos institute, vėliau Kalbos ir literatūros institute (daugiau kaip trisdešimt metų, 1953–1985 m., ji čia – Tautosakos skyriaus vadovė). Diduma jos darbų – iš paremiologijos srities. Mums bene svarbiausias jos didelis patarlių bei priežodžių rinkinys *Latviešu un lietuviēšu sakāmvārdu paralēles* ('Latvių ir lietuvių patarlių paralelės'. Ryga, 1980). Be šio, velionė yra paskelbusi daugiau patarlių bei priežodžių rinkinių: latvių (*Latviešu sakāmvārdi un parunas*. Rīga, 1957), latvių ir vokiečių (*Latviešu un vācu sakāmvārdu paralēles*. Rīga, 1988), latvių ir rusų (*Divu tautu dzīves gudrība* 'Dviejų tautų gyvenimo išmintis'. Rīga, 1967), be to, tyrinėjo ir finougrų (estų, lybių, suomių) patarles. Jos monografijoje rusų kalba *Latvių patarlių bei priežodžių tarp-tautiškas ir tautiniai ypatumai* (Интернациональное и национальное в латышских пословицах и поговорках. Рига, 1978) daug dėmesio skirta baltiškajam – lietuvių ir latvių – patarlių sluoksniui. E. Kuokarė yra ir tarp rinkinio *Proverbia septemtrionalia* (Helsinki, 1985) sudarytojų, ji prisidėjo prie lybių patarlių rinkinio parengimo (*Liivi vanasõnad*, 2 t., Tallinn, 1981). Dirbusi ir latvių liaudies dainų tyrinėjimo srityje (jai vadovaujant parengta penkiatomis mokslinis latvių liaudies

dainų rinkinys, išl. Rygoje 1979–1984), domėjusis mitologija, Elza Kuokarė buvo plataus akiračio paremiologė, išvelgusi liaudies meninės kūrybos vientisumą, mokėjusi akivaizdžiai atskleisti reikšmingas sąsajas tarp tautosakos žanrų.

Sulaukusi garbaus amžiaus, Elza Kuokarė pasitraukė iš mokslinės veiklos ir nuošaliai gyveno savo namuose Rygos užmiestyje. Nebeatsiliepė nė į *Lietuvių partarių ir priežodžių* I tomo pasirodymą 2000 m. Tykiai, nepastebėta mūsų filologinės visuomenės, baigiantis praėjusių metų vasarai mokslininkė išėjo į amžinybę.

Lilija Kudirkienė